

Crítica

15 anys. Girona: Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Girona, 2005. 46 p.

222: *L'Escola d'Art d'Olot fa 222 anys!* Girona: Escola d'Art d'Olot, 2005. 100 p.

ALSINA, Pau; GESSERT, George; SABADELL, Lluís. *El paisatge transgredit*. Girona: Fundació Espais, 2005. 95 p.

ANTON PELAYO, Javier. *La sociabilitat epistolar de la família Burgués de Girona (1799-1803)*. Girona: Cercle d'Estudis Històrics i Socials de Girona, 2005. 363 p.

ARBONÉS, Jordi [textos]; IGLÉSIAS, Pep [fotografies]. *El centre: 24 hores al centre*. Girona: Agrupació de Comerciants El Centre de Girona, 2005. 30 p.

Art africà: *Col·leccions privades de Barcelona*. Girona: Caixa de Girona, 2005. 127 p.

BOIX, Dani; MONTSERRAT, Eli [et al.]. *Fauna aquàtica de les Gavarres*. Girona: Consorci de les Gavarres, 2005. 152 p.

BORREL I SABATER, Miquel [et al.]. *Deu llegües de pols i roderes: El camí ral de Girona al Tordera*. Santa Coloma de Farners: Centre d'Estudis Selvatans, 2005. 165 p.

BOSCH, Carme. *Dones d'aigua*. Girona: Ajuntament, 2005. 48 p.

Calçó: *Un art amagat*. Girona: Museu d'Art de Girona, 2005. 74 p.

CALZADA, Arcadi; MERCADÉ, Albert; FONTBONA, Francesc. *Jaume Mercadé: Pintor i orfebre*. Girona: Caixa de Girona, 2005. 47 p.

CAPDEFERRO, Bet; MARTÍN, Manuel; MORA, Gabriel [textos]; BANÚS, J. L. [et al.] [fotografies]. *Manuel Martín Madrid*. Girona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2005. 131 p.

CASALS, Josep; OLIVER, Joaquim; PONTACQ, Joan [coord.]. *50 anys, cims, miralls, pedres, històries: Memòria de la festa muntanyenca del cinquantenari del Centre Excursionista de Banyoles*. Banyoles: Centre Excursionista de Banyoles, 2005. 143 p.

Ripoll, monestir romanicomodernista

DALMAU I FONT, Agustí.

El patrimoni d'artistes modernistes a Ripoll.

Ajuntament de Ripoll i Consell Comarcal del Ripollès. Ripoll, 2005.

Si hi ha algú capaç de descobrir un submarí dins del monestir de Santa Maria de Ripoll, aquest home és Agustí Dalmau. N'ha tingut les ganes, la paciència i les armes que li calien, així com una tripulació entusiasta per dur a bon port la documentació del ric patrimoni modernista de Ripoll. Com a arxiver i bon coneixedor de fons molt diversos, Dalmau era la persona més indicada per fer de timoner, però s'ha sabut acompanyar també de bons contramesures: arquitectes com Anna Armengol o Manel Escibano, historiadors de l'art com Àlex Porta o el fotògraf Miquel Parés.

Essent com és obra d'un documentalista diligent, a l'obra preval l'aparat descriptiu per damunt de l'interpretatiu, fruit de pacients recerques fetes a hemeroteques i arxius públics i privats. El marc temporal abasta el període que va de 1880 a 1930, quan Ripoll, més industriós que mai, doblà la població, es dotà d'infraestructures i, dins aquest context econòmic de bonança, el moviment modernista hi prengué volada, tant a l'obra civil com, especialment, en la recuperació del monestir

romànic de Santa Maria. Són els anys en què el bisbe de Vic, Josep Morgades, endegava una campanya per restaurar-lo, convertida ben aviat en un afer patri per als prohoms de la Lliga. En aquest sentit, i després de les intervencions que Dalmau testimonia puntualment, des de la capella neoromànica de Sant Joaquim, el monument funerari de Ramon Berenguer III i les altres intervencions dels germans Llimona o les del deixeble de Gaudí Joan Rubió i Bellvé, potser d'ara endavant, i amb fonament de causa, convindria parlar de Santa Maria de Ripoll com a arquitectura romanicomodernista. Només així pot entendre's el submarí a l'urna del bisbe Radulf, personatge del segle X.

En tant que bressol d'essències nacionals reinterpretades pels artistes catalans del modernisme, el monestir centra bona part de la recerca, mentre que l'altra l'ocupa el ressò del moviment a la vila, amb exemples de bona factura com la

casa Alòs, la casa Bonada, el malaguanyat Casal de la Infància (enderrocat el 1975: cada vila té el seu arquitectonicidi), o la bombonera gaudiniana que és la capella de Sant Miquel de la Roqueta, de Rubió. Un altre dels mèrits del llibre és la consideració de patrimoni en un sentit ben ampli, no pas circumscrit a la tríada arquitectura-escultura-pintura, sinó que s'eixampla fins a les arts gràfiques o les mal anomenades arts menors, des del disseny de penons fins al mobiliari o fins i tot al patrimoni efímer que són les festes i celebracions. No hauria de ser d'altra manera en l'estudi d'un moviment com el Modernisme, que té en aquests camps una labor especialment fèrtil.

Algú podria considerar com a digressions cançoneres el seguiment de les nissagues dels Alòs-Dou o els Delàs, o bé la polèmica abrindada Rubió *versus* Gudiol a l'entorn del baldaquí de Santa Maria, que l'autor no pot estar-se d'explicar profusament. A un esperit curiós com el d'un servidor no li han fet gens de nosa. Tot pot aprofitar-se. L'únic que hi ha trobat a faltar, en canvi, és un repertori d'índexs més generós, que sempre serien d'agrair en una obra de referència com aquesta, que permetessin trobar ràpidament, per exemple, el submarí de Radulf. Solució: és a la pàgina 80.

Josep Pujol